

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	6Cdo/63/2020
Identifikačné číslo spisu:	1407207236
Dátum vydania rozhodnutia:	26.10.2022
Meno a priezvisko:	JUDr. Gabriela Klenková
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2022:1407207236.5

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcov 1/ M. S., bytom v B., B. XX/XX a 2/ P. S., bytom v B., V. XXXX/XX, oboch zastúpených JUDr. Martou Vícenovou, advokátkou v Malackách, Záhorácka 5478/15B, proti žalovaným 1/ M. Š., bytom v B., A. XXX/XX, 2/ Z. Š., bytom v B., A. XXX/XX, zastúpenej splnomocnenkyňou Advokátska kancelária JUDr. Peter Slezák, s. r. o. so sídlom v Bratislave-mestská časť Nové Mesto, Riazanská 48, IČO: 50 866 529 a 3/Q. Š., bytom v B., A. XXX/XX, za účasti subjektu vystupujúceho na strane žalovaných Slovenskej republiky, za ktorú koná Slovenský pozemkový fond, so sídlom v Bratislave, Búdková cesta 36, o určenie, že vec patrí do dedičstva, vedenom na Okresnom súde Malacky pod sp. zn. 5C/154/2008, o dovolaní žalobcov proti uzneseniu Krajského súdu v Bratislave z 24. októbra 2019 sp. zn. 9Co/43/2017 v znení opravného uznesenia z 27. septembra 2022 sp. zn. 9Co/43/2017, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalobcovia 1/ a 2/ sú p o v i n n í zaplatiť žalovaným 1/ až 3/ a subjektu vystupujúcemu na ich strane náhradu trov dovolacieho konania, o výške ktorej rozhodne súd prvej inštancie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Malacky (ďalej tiež len „súd prvej inštancie“) rozsudkom č. k. 5C/154/2008-437 z 23. septembra 2014 určil, že nehnuteľnosť nachádzajúca sa v k. ú. A., ktorá je na geometrickom pláne vyhotovenom MPGeo Ing. V., dňa 23. novembra 2006 overeným J.. B. S. dňa 27. novembra 2004 a úradne overeným J.. V. V. dňa 7. decembra 2006 pod č. 941/06, označená ako pozemok parcelného č. XXX/XX o výmere 3 336 m² orná pôda, patrí v podiele 1 do vlastníctva W. S. a v podiele 1 patrí do dedičstva po P. S., zomrelom XX.XX.XXXX, naposledy bytom v B., B. Č.. XX. Žalovaným 1/ a 2 uložil povinnosť spoločne a nerozdielne zaplatiť žalobcom „trovy“ konania v sume 1452,65 eura na bližšie neoznačený účet ich právneho zástupcu, všetko v lehote 3 dní od právoplatnosti rozsudku.

2. Právne vec posúdil v súlade s ustanoveniami § 868 Občianskeho zákonníka (zákona č. 40/1964 Zb. v znení neskorších predpisov), § 1 ods. 1 a § 23 ods. 2 nariadenia SNR č. 104/1945 Sb. n. SNR; § 1 ods. 1 nariadenia SNR č. 104/1946 Sb. n. SNR; § 110, § 119 písm. a/ a § 132 ods. 1 a 2 stredného

Občianskeho zákonníka (zákona č. 141/1950 Zb. v znení účinnom do 31. marca 1964) a § 80 písm. c/ Občianskeho súdneho poriadku (zákona č. 99/1963 Zb. v znení neskorších predpisov v znení účinnom do 30. júna 2016, ďalej len „OSP“). Vecne podľa neho z výsledkov vykonaného dokazovania vyplynulo, že 16. marca 1948 bol vydaný Konečný prídellový plán zo skonfiškovaných pôdohospodárskych majetkov v k. ú. A. (predtým k. ú. W.) po bývalom vlastníkovi L. K.. Na jeho základe bola pridelená prídeltcovi P. S.Z. a jeho manželke W.Z. W.ôdohospodárska pôda. Podľa výmeru o vlastníctve pôdy vydaného Povereníctvom pôdohospodárstva a pozemkovej reformy v Bratislave pod č. 1121/48-i/B z 2. apríla 1948 boli pozemky pridelené podľa nariadenia č. 104/1945 Sb. n. SNR v znení nariadenia č. 64/1946 Sb. n. SNR P. S. a jeho manželke V.T., rod. F., (správne W., rod. Š.) obaja bytom v B., N. L., poľnohospodárske nehnuteľnosti nachádzajúce sa v k. ú. W. o celkovej výmere 0,5000 ha v pozemno-knižnej vložke č. 106, časť parcelného č. XXX, v pozemno-knižnej vložke č. 106, časť parcelného č. XXX, v pozemno-knižnej vložke č. 106, časť parcelného č. XXX, v pozemno-knižnej vložke č. 106, časť parcelného č. XXX, označenej ako A3 roľa. Z identifikácie pozemkov vypracovanej Správou katastra Malacky z 22. decembra 2004 č. j. 2601/2004 súd zistil, že časti pozemkov parcelných č. XXX, č. XXX, č. XXX a č. XXX, ktoré predstavujú časť pridelených poľnohospodárskych nehnuteľností, označených ako roľa A3 roľa, zapísaných v pozemno-knižnej vložke č. 106 a č. 222, sú podľa stavu registra „C“ katastra nehnuteľností zapísané ako pozemky parcelných č. XXX/X - orná pôda na liste vlastníctva (ďalej len „LV“) č. XXX a na LV č. XXX. Žalovaní sa stali výlučnými vlastníckmi pozemku parcelného č. XXX/X o výmere 10 682 m² orná pôda, pričom sa jedná o časť poľnohospodárskych nehnuteľností pridelených prídeltcom P. S. a jeho manželke. Z pozemku parcelného č. XXX/X vznikol oddelením nový pozemok parcelného č. XXX/XX o výmere 3 336 m² - orná pôda, ktorého sú vlastníckmi žalovaní 1/ a 2/. Prídeltca P. S. zomrel XX. Y. XXXX, jeho právnickmi nástupciami sa stali žalobkyňa 1/ (manželka) a jeho deti, žalobcovia 2/ a 3/ a to na základe uznesenia Okresného súdu Bratislava - vidiek sp. zn. 1D 6961/93.

3. Súd prvej inštalcie považoval žalobu za dôvodnú z dôvodu, že prídeltová listina bola, a aj v súčasnosti je dokladom o vlastníctve prídeltcov k prideleným nehnuteľnostiam a je vkladu-schopnou listinou spôsobilou pre zápis vlastníckeho práva do katastra nehnuteľností. Predmetný výmer nebol nikdy zrušený, resp. pridelený majetok nebol nikdy prídeltcom odňatý a pridelený inej osobe, preto kataster nehnuteľností v časti, ktorá nie je sporná, zapísal na základe prídeltovej listiny vlastníctvo v prospech žalobcov (resp. právnických predchodcov žalobcov). Nestotožnil sa s obranou žalovaných, že sa pôvodní žalobcovia svojho prídeltu vzdali. Je síce pravdou, že bol spísaný bývalým Okresným národným výborom Bratislava - okolie, poľnohospodárskym odborom z 26. januára 1955, zápis o vyúčtovaní s odchádzajúcim prídeltcom, a podpísaný p. S., v ktorom je uvedené, že v roku 1951 všetky role prevzalo Jednotné roľnícke družstvo. Následne argumentoval tým, že odňatý prídelt bolo možné len z dôvodov podľa § 23 ods. 2 nariadenia vlády č. 104/1945 Sb. n. SNR, o ktorý prípad však v danej veci nešlo, preto zákonné rozhodnutie o odňatí prídeltu neexistuje. V tejto súvislosti súd poukázal na historické obdobie, v ktorom bola listina podpísaná, v ktorom sa uskutočňovala kolektivizácia, ktorá bola spojená so znárodňovaním majetku a zakladaním poľnohospodárskych družstiev. Aj v danej veci sa jednalo o jednostranný akt poľnohospodárskeho družstva, ktoré zabralo do užívania pôdu vlastníckov bez ohľadu na ich súhlas. Nejednalo sa o opustenie nehnuteľnosti vlastníckmi, resp. o vzdanie sa vlastníctva ako tvrdili žalovaní. Osvedčenie vydané Obvodným úradom Stupava č. 73/94/Bi z 25. októbra 1994 o tom, že predmetné nehnuteľnosti prešli do vlastníctva štátu ako vec, ktorá nepatrí nikomu podľa § 119 stredného Občianskeho zákonníka v spojení s § 854 Občianskeho zákonníka, podľa názoru súdu prvej inštalcie nepreukazuje stratu vlastníctva prídeltcov. Nie je zrejmý dôvod, pre ktorý Obvodný úrad v Stupave dospel k takému záveru, že sa jedná o veci, ktoré nepatria nikomu. Výmer o vlastníctve pôdy, ktorý preukazuje vlastníctvo prídeltcov, nebol zrušený, preto žalobe vyhovel. Rozhodnutie o trovách konania odôvodnil právne ustanovením § 142 ods. 1 OSP a vecne úspechom žalobcov v konaní.

4. Krajský súd v Bratislave (ďalej tiež len „odvolací súd“) na odvolanie žalovaných rozsudkom z 24. októbra 2019 sp. zn. 9Co/43/2017 v znení opravného uznesenia z 27. septembra 2022 sp. zn. 9Co/43/2017 zmenil rozsudok súdu prvej inštalcie a žalobu zamietol. Žalovaným 1/ a 2/ a subjektu vystupujúcemu na ich strane priznal nárok na náhradu trov prvoinštalčného a odvolacieho konania v

rozsahu 100 %

5. Odvolací súd po zopakovaní a doplnení dokazovania na nariadenom pojednávaní oboznámením sa s obsahom listinných dôkazov špecifikovaných v odôvodnení rozhodnutia v bode 12., považoval odvolanie žalovaných za dôvodné.

6. Právne vec posúdil v súlade s ustanoveniami § 80 písm. c/ OSP, § 470 ods. 1 a 2, § 137 písm. c/, § 205 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok účinného od 1. júla 2016 v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“), § 132 ods. 1 a 2 stredného Občianskeho zákonníka, a vecne tým, že pôvodne sa žalobcovia podanou žalobou z 27. marca 2007 domáhali určenia vlastníckeho práva podľa § 80 písm. c/ OSP, po pripustení zmeny petitu žaloby uznesením z 24. októbra 2019 sp. zn. 9Co/43/2017 v odvolacom konaní z dôvodu úmrtia pôvodnej žalobkyne W. S., sa domáhali určenia, že sporné pozemky patria do dedičstva po W. S. v podiele 1/2 a do dedičstva po P. S.K., v podiele 1. Odvolací súd pri skúmaní existencie naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení poukázal na judikatúru Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“ alebo „dovolačný súd“) sp. zn. 3Cdo 205/2009, 4Cdo 111/1999 a 5Cdo 36/1999, v zmysle ktorej (neúspešné) uplatnenie reštitučného nároku oprávnenou osobou nepredstavuje prekážku pre uplatnenie vlastníckych práv aj na základe Občianskeho zákonníka. Významnou pre posúdenie otázky, či je daný naliehavý právny záujem žalobcov na nimi požadovanom určení, bola skutočnosť, že žalovaní sú v súčasnosti vedení ako vlastníci spornej nehnuteľnosti. V zmysle ustálenej judikatúry je naliehavý právny záujem na určení vlastníctva nehnuteľnosti daný v prípade, ak je v katastri nehnuteľnosti zapísaný ako vlastník iná osoba. Rovnaké právne závery vyplývajú aj z nálezov Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) napr. sp. zn. III. ÚS 178/06, II. ÚS 231/09, II. ÚS 249/2011, II. ÚS 468/2012, v zmysle ktorých reštitučné predpisy neboli vydané pre ten účel, aby spôsobili zánik vlastníckeho práva oprávnených osôb, ale aby im uľahčili obnovenie tohto vlastníckeho práva. Ak došlo k zabratiu majetku štátom bez právneho dôvodu, osoba nestratila svoj vlastnícky vzťah k tomuto majetku a nič nebráni tomu, aby sa svojho nároku, resp. finančnej náhrady domáhala žalobou opierajúcou sa o všeobecné predpisy občianskeho práva. V súvislosti s námietkami žalovaných týkajúcimi sa posúdenia (ne)existencie naliehavého právneho záujmu, odvolací súd vysvetlil, že nemožno naliehavý právny záujem na určovacej žalobe podľa predpisov občianskeho práva pri nevyužití postupu podľa reštitučných predpisov paušálne vylúčiť. Ústavný súd v náleze sp. zn. I. ÚS 460/2017 poukázal na predchádzajúci nález sp. zn. II. ÚS 249/2011, ktorý výnimočne pripustil použitie určovacej žaloby v konkurencii s reštitučnými predpismi, pričom však zároveň doplnil, že uvedený nález nebolo možné interpretovať tak, akoby v tejto veci a navždy stanovil výnimky, kedy je možné využitie určovacej žaloby, a pokiaľ určitý prípad pod ne podradiť nemožno, musí byť návrh zamietnutý. Napokon podotkol, že ak by pripustil silno reštriktívny výklad na posúdenie (ne)existencie naliehavého právneho záujmu, v danej veci by nebolo možné konštatovať, že žalobcovia podanou žalobou obchádzajú reštitučné predpisy a nemôžu mať legitímne očakávania, že sú vlastníckmi sporných nehnuteľností, nakoľko v ich prospech bol vydaný výmer o vlastníctve pôdy č. 1121/48-i/B z 2. apríla 1948 a návrh prídellového plánu č. B-1121/48-i zo 16. marca 1948, pričom následné vzdanie sa prídeltu právny predchodcami žalobcov bolo nimi dôvodne spochybnené. Skutočnosť, či sa právni predchodcovia žalobcov platne vzdali alebo nevzdali predmetných nehnuteľností, nepatrí do procesného rámca posudzovania existencie naliehavého právneho záujmu, ale sa jedná o otázku hmotného práva, preskúmateľnú len pri plnohodnotnom meritórnom prejednaní veci, preto odvolací súd ustálil, že existencia naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení žalobcov, resp. ich právnych nástupcov je daná.

7. Následne po pozitívnom vyriešení existencie naliehavého právneho záujmu žalobcov na požadovanom určení, odvolací súd k veci samej uviedol, že považoval za nesporné, že prídelfcom P. S. a jeho manželke W. S., rod. Š.K., boli do vlastníctva pridelené poľnohospodárske nehnuteľnosti nachádzajúce sa v k. ú. A. (v tom čase v k. ú. W.N.) o celkovej výmere 0,5000 ha, zapísané v pozemno-knižnej vložke č. 106, časť pozemku parcelného č. XXX, č. XXX, č. XXX a č. XXX, v prídellovom pláne označenom ako A3 roľa, a to na základe výmeru o vlastníctve pôdy č. 112/48-i/B z 2. apríla 1948 vydaného Poverením pôdohospodárstva a pozemkovej reformy podľa § 1 ods. 2 nariadenia č. 104/1946 Sb. n. SNR, ktorý bol verejnou listinou dokazujúcou vlastnícke právo prídelfcu k pridelennej pôdohospodárskej nehnuteľnosti

a tiež vkladu schopnou listinou.

8. Spornú otázku vzdania sa pridelu podrobne vyriešil dovolací súd v uznesení z 18. augusta 2016 sp. zn. 6Cdo 792/2015 (právnymi závermi, z ktorého bol odvolací súd viazaný), podľa ktorého zo strany právnych predchodcov žalobcov nedošlo k vzdaniu sa vlastníckeho práva k prideleným pozemkom s poukazom na § 132 ods. 1 stredného Občianskeho zákonníka, lebo vzdanie sa pridelu je úkonom súkromnoprávnym (aj keď je poňaté do verejnej listiny), ktorého platnosť súd môže preskúmať. Zo zrušujúceho rozhodnutia dovolacieho súdu však ďalej vyplynulo, že v ďalšom konaní bolo povinnosťou súdov zaoberať sa aj otázkou z hľadiska možnej dobromyseľnosti žalovaných ako nadobúdateľov sporného pozemku na základe zámennej zmluvy z 23. apríla 2002, uzavretej so Slovenskou republikou, reprezentovanou Slovenským pozemkovým fondom. Uznesením ústavného súdu č. k. III. ÚS 424/2018-40 z 13. novembra 2018 bola ústavná sťažnosť žalobcov proti uzneseniu najvyššieho súdu z 18. augusta 2016 sp. zn. 6Cdo 792/2015 odmietnutá ako zjavne neopodstatnená.

9. K posúdeniu (ne)platnosti vzdania sa pridelu právnymi predchodcami žalobcov odvolací súd poukázal na zápis o vyúčtovaní s odchádzajúcim prídelcom z 26. januára 1955, podpísaný iba W. S., ktorú listinu nepovažoval za platné vzdanie sa vlastníckeho práva s poukazom na ustanovenia § 23 a § 22 zákona č. 265/1949 Zb., v zmysle ktorých predmetné nehnuteľnosti patrili do zákonného majetkového spoločenstva manželov bez ohľadu na to, že ich podľa výmeru nadobudli každý v jednej polovici. Absencia podpisu oboch manželov na listine obsahujúcej právny úkon, ktorým je vzdanie sa vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam, je bez ďalšieho dôvodom pre neplatnosť tohto právneho úkonu. V tejto súvislosti odvolací súd podotkol, že z predmetného zápisu v celom jeho kontexte skôr vyplýva bezprávne až násilné zmocnenie sa majetku prídelcov štátom, než ich slobodné rozhodnutie vzdať sa predmetných nehnuteľností. Napokon ani ďalšie listiny a to zoznam odišlých prídelcov, rozhodnutie Okresného národného výboru Bratislava-okolie, odbor pôdohospodárstva č. Pôd./1961 z 13. februára 1961 a osvedčenie Obvodného úradu Stupava č. 73/94/Bí z 25. októbra 1994, nepreukazujú samotné vzdanie sa pridelu manželmi S.. Odvolací súd preto považoval za nepochybné, že vtedajšia štátna moc mala za to, že prídelcovia sporné pozemky už nevlastnia, sú vo vlastníctve štátu, preto s nimi nakladala, čo sa potom následne prejavilo v obsahu vydávaných verejných listín, ktoré len vychádzali z domnelého vlastníckeho práva. Pravdivosť ich obsahu vzhľadom na dôkaznú situáciu v tomto konaní považoval odvolací súd za vyvrátenú.

10. Následne sa odvolací súd zaoberal materiálnou stránkou vlastníckeho práva právnych predchodcov žalobcov a otázkou dobromyseľnosti žalovaných pri nadobudnutí sporných nehnuteľností. V judikatúre ústavného súdu a to v náleze sp. zn. I. ÚS 549/2015 zo 16. marca 2016, na ktorý upriamil pozornosť aj dovolací súd v uznesení z 18. augusta 2016 sp. zn. 6Cdo 792/2015 a ktorý konzistentne bol potvrdzovaný aj v ďalších jeho rozhodnutiach (I. ÚS 151/2016, I. ÚS 460/2016, I. ÚS 92/2018) bolo prekonané formálne chápanie ochrany vlastníckeho práva vlastníka, ktorému svedčí posledný platný nadobúdací titul, k jeho materiálnemu poňatiu, a to v situácii, keď sa formálne vlastnícke právo dostane do konfliktu s právom na ochranu dobrej viery nadobudnutého vlastníckeho práva iného subjektu. Konkrétne z nálezu ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 549/2015 vyplýva princíp, že princíp dobrej viery chrániaci účastníkov súkromnoprávných vzťahov je jedným z kľúčových prejavov princípu právnej istoty odvíjajúceho sa od princípu právneho štátu. Nadobúdateľovi vlastníckeho práva, pokiaľ toto právo nadobudol v dobrej viere, musí byť poskytovaná široká ochrana, pretože v opačnom prípade by si nikdy nemohol byť istým svojim vlastníctvom, čo by bolo v rozpore s poňatím materiálneho právneho štátu (porovnaj aj R 14/2009). Z hľadiska poskytnutia ústavnoprávnej ochrany je treba postaviť na rovnakú úroveň vlastnícke právo pôvodného vlastníka a nadobudnutie vlastníckeho práva k nehnuteľnosti novým nadobúdateľom na základe dobrej viery. Vyššie riziko má niešť nedbalý vlastník než nadobúdateľ v dobrej viere, pretože tento nie je schopný sa nijako dozvedieť o tom, ako vec opustila vlastníkovu sféru a dostala sa na list vlastníctva prevodcu po zákonom určenom správnom (katastrálnom) konaní.

11. Vzhľadom na preukázanie platného a účinného nadobudnutia sporných pozemkov právnymi predchodcami žalobcov a súčasné nepreukázanie existencie právneho titulu, na základe ktorého by v minulosti došlo k platnému zániku vlastníckeho práva právnych predchodcov žalobcov a jeho prevodu či

prechodu na štát, žalobcom by formálne svedčalo vlastníctvo k sporným pozemkom, hoci ich vlastnícke právo nie je evidované v katastri nehnuteľností. Právni predchodcovia žalobcov, ani samotní žalobcovia, však od roku 1951, kedy predmetné nehnuteľnosti prešli fakticky do užívania Jednotného roľníckeho družstva v Borinke, žiadne z oprávnení vlastníka nevykonávali a vo vzťahu k nehnuteľnostiam sa ako vlastníci nesprávali. Daný stav pretrvával až do roku 2004, kedy žalobcovia začali preukázateľne podnikat' kroky smerujúce k zápisu ich vlastníckeho práva do katastra nehnuteľností. Žalobcovia, resp. ich predkovia sa nesprávali v súlade so všeobecnou právnou zásadou „vigilantibus iura scripta sunt“, teda tým, ktorí sa aktívne zaujímajú o ochranu a výkon svojich práv.

12. Na druhej strane z výsledkov vykonaného dokazovania bolo preukázané, že žalovaní nadobudli predmetné nehnuteľnosti zámennou zmluvou č. 4Z 015602 z 23. apríla 2002 od Slovenskej republiky (štátu) v zastúpení Slovenským pozemkovým fondom ako od nevlastníka, t. j. v rozpore so zásadou „nemo plus iuris ad alium transfere potest quam ipse habet“. Z dokazovania však vyplynulo, že žalovaní konali pri uzatváraní zámennej zmluvy dobromyseľne a mohli oprávnene očakávať, že nadobúdajú predmetné nehnuteľnosti do svojho vlastníctva od ich reálneho vlastníka (za ktorého považovali štát ako osobu oprávnenú s nimi nakladať). Vlastnícke právo štátu vyplývalo z evidencie v katastri nehnuteľností a nebolo ku dňu uzavretia zámennej zmluvy nikým spochybňované. Podľa názoru odvolacieho súdu žalovaní nemohli ani pri vynaložení primeranej starostlivosti, ktorú od priemerne obozretného subjektu občianskoprávných vzťahov možno požadovať, zistiť, že štát nemá vlastnícke právo k prevádzaným nehnuteľnostiam. Tvrdenie žalobcov o údajnej vedomosti žalovaného 1/ o spornom vlastníctve nehnuteľností nebolo ničím podložené a išlo len o ich domnienku.

13. Následne odvolací súd uzavrel, že v posudzovanej veci sa dostalo do konfliktu právo na ochranu dobrej viery nadobudnutých práv k sporným nehnuteľnostiam na strane žalovaných s dlhodobo nevykonávaným čisto formálnym vlastníckym právom žalobcov, resp. ich právnych predchodcov. Tieto práva majú v zásade rovnakú silu a sú zhodne garantované ústavou, nakoľko však obe popri sebe obstať nemôžu, súd musí uprednostniť len jedno z nich. S poukazom na princíp všeobecnej spravodlivosti je úplne nepochybné, že prednosť v tomto prípade musí dostať ochrana dobrej viery žalovaných pred ochranou dlhodobo zanedbaného a nevykonávaného formálneho vlastníckeho práva žalobcov, resp. ich právnych predchodcov. Dlhoročná nedbalosť žalobcov vo vzťahu k správe a ochrane ich majetku dosiahla plynutím času takú intenzitu, že ich zanedbané formálne vlastnícke právo pri strete s právom na ochranu v dobrej viere nadobudnutých práv žalovanými nemohlo obstať. Zápisom vlastníckeho práva žalovaných k predmetným nehnuteľnostiam do katastra nehnuteľností na základe v dobrej viere uzatvorenej zámennej zmluvy došlo u žalovaných k osobitnému originárnemu nadobudnutiu vlastníckeho práva, ktoré nie je odvodené od vlastníckeho práva žalobcov, či ich právnych predchodcov, a ktoré požíva za daných okolností nespochybniteľnú ochranu štátu. Vzhľadom na vyššie uvedené odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie zmenil v súlade s § 388 CSP a žalobu o určenie, že predmetné nehnuteľnosti patria do dedičstva po právnych predchodcoch žalobcov ako nedôvodnú zamietol.

Rozhodnutie o nároku na náhradu trov celého konania odôvodnil právne ustanoveniami § 396 ods. 2 v spojení s § 262 ods. 1 a § 255 ods. 1 CSP a vecne úspechom žalovaných a subjektu vystupujúceho na ich strane v konaní.

14. Proti takémuto rozhodnutiu odvolacieho súdu podali žalobcovia (ďalej len „dovolatelia“) dovolanie, ktorého prípustnosť vyvodzovali z ustanovení § 420 písm. f/ a § 421 ods. 1 písm. a/ a písm. c/ CSP. Prioritne namietali formu rozhodnutia uznesením a nie rozsudkom vo veci samej. Poukázali na právny názor najvyššieho súdu vyplývajúci z rozhodnutia sp. zn. IObdo V 29/2009, podľa ktorého rozhodovanie uznesením tam, kde patrí rozsudok, je také porušenie procesných podmienok, ktoré spôsobuje neplatnosť právneho úkonu. Zároveň namietali, že odvolací súd sa nevysporiadal s ich popierajúcimi tvrdeniami, ktorými spochybňovali dobromyseľnosť žalovaných, ktoré nie sú zaznamenané ani na zvukovom nosiči a v odôvodnení rozhodnutia ich odvolací súd žiadnym spôsobom nevysvetlil. K otázke skúmania prípadnej dobromyseľnosti, ktorú nastolil v bode 23. odôvodnenia dovolací súd v zrušujúcom uznesení v súvislosti s kolíziou princípu ochrany dobrej viery ďalšieho nadobúdateľa a princípu ochrany vlastníckeho práva pôvodného vlastníka, dovolatelia poukázali na

totožný názor najvyššieho súdu v konaniach vedených pod sp. zn. 4Cdo 48/2008, 4Cdo 123/2003 a iné (bez uvedenia ich konkretizácie), ktorý vychádzal z nálezu ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 549/2015. Zároveň poukázali na nález ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 60/2018 z 22. mája 2018, z ktorého vyplýva, že je potrebné mať na zreteli obmedzenú možnosť preukázania nedobromyseľnosti nadobúdateľov priamymi, nespochybniteľnými dôkazmi. Podľa ich názoru odvolací súd pochybil, keď bez ďalšieho sa vysporiadal s otázkou dobromyseľnosti, pričom mu postačovalo, že žalovaní uzatvorili zámennú zmluvu a iné okolnosti neskúmal, i keď žalobcovia opakovane na ne poukazovali. V tejto súvislosti poukázali aj na rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 3Cdo 115/2016, podľa ktorého možnosť dobromyseľného nadobudnutia vlastníctva od nevlastníka neupravuje ako pravidlo, ale len ako výnimku z pravidla, preto je nutné zotrvať na uplatnení zásady „*nemo plus iuris ad alium transfere potest quam ipse habet*“. Ďalej poukázali na rozhodnutie sp. zn. 3Cdo 223/2016, z ktorého vyplýva, že prijatie právneho názoru, v zmysle ktorého pri nadobúdaní vlastníckeho práva prevádzanej nehnuteľnosti má právotvorný účinok sama dobrá viera (bez ohľadu na dĺžku doby, po ktorú trvala) nadobúdateľa v to, že kupuje od vlastníka a že zápis vlastníctva v katastri nehnuteľností zodpovedá právnemu stavu, by viedlo k obsoletnosti tých ustanovení právneho poriadku o vydržaní, ktoré právnou relevanciu priznávajú až dobrej viere pretrvávajúcej po stanovenú vydržaciú dobu. Tento názor by bez ďalšieho povyšoval dobrú vieru (dobromyseľnosť) nadobúdateľa nad už spomenutú zásadu „*nemo plus iuris ad alium transfere potest quam ipse habet*“. Napokon dovolatelia poukázali na rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 6Cdo 71/2011, v ktorom najvyšší súd vyslovil, že iba za výnimočných okolností možno prelomiť ochranu skutočného vlastníka ochranou dobrej viery nadobúdateľa, avšak v takomto prípade musí byť dobrá viera hodnotená veľmi prísne.

15. Následne dovolatelia zhrnuli konkrétne skutkové okolnosti posudzovania dobromyseľnosti žalovaných pri nadobúdaní spornej nehnuteľnosti. Uviedli, že žalovaný 1/ profesionálne pôsobil v poľnohospodárskych organizáciách, mal vedomosť o prídeloch pôdy aj v k. ú. B. a v k. ú. A.. Zastávali preto názor, že žalovaní predmetné pozemky nadobudli so špekulatívnym úmyslom. Poukázali na zámennú zmluvu z 23. apríla 2002 uzatvorenú so Slovenským pozemkovým fondom, podľa ktorej „*pozemky sú zamieňané za účelom usporiadania vlastníctva k pozemkom a uzatvárania vhodných pozemkov väčšieho celku...*“. Ďalej podľa čestných prehlásení žalovaných z 10. septembra 2019 k zámene pozemkov malo dôjsť z dôvodu, že na pozemkoch sa nachádzali zavlážovacie zariadenia, t. j. dôvody uvádzané v čestných prehláseniach a v zmluve nie sú totožné. V čase podpisu zámennej zmluvy žalovaní vlastnili pozemok v k. ú. A., ale tento pozemok v roku 2005 predali. Pri spojení uvedených skutočností, nemožno ich zámer hodnotiť ako bez pochybností dobromyseľne. Záverom dovolatelia poukázali na princíp všeobecnej spravodlivosti, pričom zdôraznili, že nezákonným a neobvyklým spôsobom legalizácie princípu dobromyseľnosti by sa opakovanými prevodmi vždy dosiahol stav, keď dôjde k legalizácii nezákonného nadobudnutia veci. Podľa ich názoru súd opomenul zásadu výnimočného použitia princípu dobromyseľnosti vtedy, ak nemožno poskytnúť ochranu obom ústavným princípom. Nezohľadnil možnosť reparácie stavu u žalovaných a nemožnosť reparácie a žiadnej satisfakcie žalobcov. Navrhli napádané rozhodnutie zrušiť.

16. Žalovaní vo vyjadrení k dovolaniu hneď v úvode poukázali na to, že odvolací súd dovolaním napádané rozhodnutie a to rozsudok vyhlásil verejne na pojednávaní konanom 24. októbra 2019 (nešlo teda o uznesenie). Podľa ich názoru žiadna zo strán nebola ukrátená na svojich právach, ani pri možnosti podať mimoriadny opravný prostriedok, tak ako keď sa rozhoduje rozsudkom. Námietku žalobcov, týkajúcu sa náležitého odôvodnenia rozhodnutia nepovažovali za opodstatnenú. K veci samej uviedli, že nie sú dané žiadne podstatné a presvedčivé okolnosti, ktoré by odôvodňovali výnimku z princípu právnej istoty, ktorý vyžaduje nezrušiteľnosť súdnych rozhodnutí v súkromnoprávných sporoch. Ak by sa tak stalo, došlo by k porušeniu princípu právnej istoty a rovnosti zbraní v súdnom konaní, ako aj k porušeniu čl. 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (oznámenie FMZV ČSFR č. 209/1992 Zb., ďalej len „*Dohovor*“) v spojení s čl. 1 Protokolu č. 1 k Dohovoru (podobne ako v prípade DRAFT-ova a. s. proti Slovenskej republike) a zároveň k porušeniu čl. 46 ods. 1 a čl. 20 ods. 2 ústavy (ústavný zákon SNR č. 460/1992 Zb. Ústava Slovenskej republiky v znení neskorších ústavných zákonov) a to z dôvodu porušenia ich majetkových práv. Dovolanie považovali za účelové, lebo jeho obsahom je len nesúhlas s právnym posúdením veci samej odvolacím súdom. Napádané rozhodnutie

bolo vydané v súlade s pokynmi dovolacieho súdu uvedenými v uznesení z 18. augusta 2016 sp. zn. 6Cdo 792/2015, v súlade s nálezom ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 549/2015 zo 16. marca 2016 a s princípom všeobecnej spravodlivosti. Následne poukázali na skutkové okolnosti rozhodné pre posúdenie ich dobromyseľnosti pri nadobudnutí a spôsobe užívania sporného pozemku. S poukazom na judikatúru ústavného súdu k nastolenej otázke v dovolaní podotkli, že aktuálnou judikatúrou ústavného súdu je už kolízia stretu oboch princípov jednoznačne prekonaná (napr. sp. zn. I. ÚS 151/2006 z 3. mája 2017, I. ÚS 549/2015 zo 16. marca 2016, I. ÚS 489/2016 zo 17. augusta 2016, I. ÚS 92/2018 z 5. septembra 2018). K rozhodnutiu najvyššieho súdu sp. zn. 6Cdo 71/2011, na ktoré žalobcovia poukázali v dovolaní uviedli, že z hľadiska individuálnych okolností sa jedná o skutkovo úplne iný prípad. Napokon zdôraznili, že za poctivý spôsob nadobudnutia veci treba považovať také nadobudnutie, ktoré je v súlade s dobrými mravmi (nález ústavného súdu zo 14. novembra 2018 sp. zn. II. ÚS 484/2015). Pozemky v danej lokalite neboli viac ako 53 rokov nijako spájané s prídelcami a reštituentmi, nikto o prídelcoch nevedel. V tejto súvislosti podotkli, že neefektívny výkon vlastníckeho práva bez dlhodobej držby nepožíva právnu ochranu (II. ÚS 50/2014). V zmysle judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) reálny výkon vlastníckeho práva má prednosť pred dávno neefektívnym výkonom vlastníckeho práva, napr. z rozhodnutia zo 4. októbra 1977, D. R. 12. vyplýva, že za „majetok“ sa v zmysle čl. 1 Protokolu č. 1 k Dohovoru nepovažuje nádej na uznanie bývalého vlastníckeho práva, ktorého výkon už dlho nie je efektívny. Zároveň poukázali aj na ďalšie rozhodnutia ESLP (napr. Michael Stretch proti Spojenému kráľovstvu 2003, X. Y. a Z. proti Nemecku 1997, Malhous proti Českej republike 2000, Gratzinger a Gratzingerová proti Českej republike 2002) s tým, že zdôraznili z uvedených rozhodnutí vyplýva, že ESLP dáva prednosť právnej istote, to znamená materiálnemu výkonu vlastníckeho práva pred prežitím bývalého vlastníctva, ktoré už dávno nie je účinne vykonávané. Napokon podotkli, že žalobcovia neužívali sporný pozemok nielen od roku 1951, ale ani od roku 1989 až do roku 2004, teda ani 15 rokov od zmeny štátneho režimu sa o pozemok nijako nezaujímal. Vzhľadom na dĺžku sporu, ich vek v závere uviedli, že po právoplatnosti druhého rozhodnutia v ich prospech po viac ako 12-tich rokoch previedli 5000 m² ornej pôdy z pozemku parcelného č. XXX/X na iné fyzické osoby, a im zostal vo vlastníctve pozemok parcelného č. XXX/X o výmere 5682 m² orná pôda. Pozemky, ktoré predali tretím osobám, zahŕňajú okrem iného aj pozemok, o ktorý sa žalobcovia sporia v tejto veci (§ 456 CSP). Navrhli preto dovolanie zamietnuť.

17. Slovenská republika konajúca prostredníctvom Slovenského pozemkového fondu (ďalej len „SPF“) ako subjektu vystupujúci na strane žalovaných sa vyjadrením k dovolaniu stotožnila s obsahom vyjadrenia žalovaných. Na úvod podotkla, že predmetom sporu sú poľnohospodárske pozemky, ktoré na základe zákona č. 229/1991 Zb. o úprave vlastníckych vzťahov k pôde a inému poľnohospodárskemu majetku dňom 24. júna 1991 boli vo vlastníctve Slovenskej republiky, v správe SPF v zmysle § 34 ods. 1 zákona SNR č. 330/1991 Zb. o pozemkových úpravách, usporiadaní pozemkového vlastníctva, obvodných pozemkových úradoch, pozemkovom fonde a o pozemkových spoločenstvách v znení neskorších predpisov. K veci samej zdôraznila, že žalovaní boli a museli byť pri nadobúdaní sporných pozemkov dobromyseľní. K pozemku žalovaných parcelného č. XXX/X, nachádzajúceho sa v k. ú. A. správca nikdy, ani v roku 2002, ani nikdy predtým, ani neskôr neevidoval žiadnych prídelcov, žiadnych reštituentov. O uvedený pozemok sa nikto nezaujímal, riadne bol zapísaný v katastri nehnuteľností ako vlastníctvo Slovenskej republiky. Skutočnosti uvádzané žalovanými v ich čestnom vyhlásení považovala za pravdivé. Podotkla, že zo strany štátu bolo dôvodom zámeny usporiadanie vlastníctva k pozemkom a uzatváranie vhodných pozemkov väčšieho celku na hospodárenie na pôde s cieľom racionálneho poľnohospodárskeho využitia, čo napokon vyplývalo aj zo zámennej zmluvy.

18. Žalobcovia v replike k vyjadreniu žalovaných zopakovali, že dovolanie bolo podané zo zákonných dôvodov vyplývajúcich z ustanovení § 420 a § 421 CSP. Boli toho názoru, že samotné nadobudnutie nehnuteľností od vlastníka zapísaného v evidencii nehnuteľností neznamená automatickú dobromyseľnosť, pretože túto je potrebné preskúmať priamymi, nespochybniteľnými dôkazmi. Odvolací súd sa s okolnosťami nadobudnutia nehnuteľností nezaoberal, a to i napriek tomu, že žalobcovia predložili dôkazy preukazujúce špekulačné a nie dobromyseľné konanie žalovaných. Práve z tohto dôvodu žalobcovia namietali, že konanie Slovenského pozemkového fondu nemôže byť považované za konanie vo verejnom záujme a narúša deklarovanú dobrú vieru žalovaných.

19. Najvyšší súd príslušný na rozhodnutie o dovolaní (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu, v ktorej neprospech bolo napádané rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) po preskúmaní, či dovolanie obsahuje zákonom predpísané náležitosti (§ 428 CSP) a či sú splnené podmienky podľa § 429 CSP v rámci dovolacieho prieskumu dospel k záveru, že dovolanie je potrebné odmietnuť.

20. Právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je bezpochyby tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšieho stupňa (dnes inštancie), sa v civilnoprávnom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých civilný súd môže konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania, vrátane dovolacieho konania (I. ÚS 4/2011). Dovolanie nie je „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nesmie byť vnímaný (procesnými stranami ani samotným dovolacím súdom) ako tretia inštancia, v rámci konania ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu. Otázka posúdenia, či sú, alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci najvyššieho súdu (m. m. napr. IV. ÚS 35/02, II. ÚS 324/2010, III. ÚS 550/2012).

21. Podľa § 419 CSP proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v § 420 a § 421 CSP.

22. Podľa § 420 CSP dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu, c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

23. Podľa § 431 CSP dovolanie prípustné podľa § 420 možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení. Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada.

24. Podľa § 440 CSP dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (tak, ako sú obsahovo vymedzené v podanom dovolaní).

25. Hlavnými znakmi charakterizujúcimi procesnú vadu uvedenú v § 420 písm. f/ CSP sú zásah súdu do práva strany sporu a nesprávny procesný postup súdu reprezentujúci takýto zásah znemožňujúci procesnej strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia v takej miere (intenzite), v dôsledku ktorej došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Podstata práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrovanou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky a ich spravodlivé rozhodnutie (I. ÚS 26/94).

26. Pod porušením práva na spravodlivý proces (vo všeobecnosti) treba rozumieť taký postup súdu, ktorým sa účastníkom konania znemožní realizácia tých procesných práv, ktoré im právna úprava priznáva za účelom zabezpečenia spravodlivej ochrany ich práv a právom chránených záujmov v tom - ktorom konkrétnom konaní, pričom miera tohto porušenia znamená porušenie práva na spravodlivý proces; jeho súčasťou je aj náležité odôvodnenie rozhodnutia (II. ÚS 559/2018, III. ÚS 47/2019).

27. Pojem „procesný postup“ bol vysvetlený už vo viacerých rozhodnutiach najvyššieho súdu tak, že sa ním rozumie len faktická, vydaniu konečného rozhodnutia predchádzajúca činnosť alebo nečinnosť súdu, teda proces prejednávania sporu znemožňujúci strane sporu realizáciu jej procesných oprávnení a mairiaci možnosti jej aktívnej účasti na konaní (R 129/1999, z rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 1Cdo 6/2014, 3Cdo 38/2015, 5Cdo 201/2011, 6Cdo 90/2012). Tento pojem principiálne nemožno vykladať extenzívne jeho vzťahovaním aj na faktickú meritornú rozhodovaciu činnosť súdu. „Postupom súdu“ možno teda rozumieť iba samotný priebeh konania, nie však konečné rozhodnutie súdu posudzujúce opodstatnenosť žalobou uplatneného nároku.

28. Ustanovenie § 420 písm. f/ CSP zakladá prípustnosť a zároveň dôvodnosť dovolania v tých prípadoch, v ktorých miera porušenia procesných práv strany nadobudla intenzitu porušenia jej práva na spravodlivý proces. V zmysle uvedeného ustanovenia treba za nesprávny procesný postup považovať postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zákonnému, ale aj ústavnoprávnemu rámcu, a tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie sporu za prítomnosti strán sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonaným dôkazom, právo na zastúpenie zvoleným zástupcom, právo na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutia spravodlivosti).

29. V súvislosti s namietanou vadou zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f/ CSP dovolatelia namietali formu rozhodnutia spočívajúcu v jeho označení za uznesenie, i napriek tomu, že napádané rozhodnutie je rozhodnutím vo veci samej, ako aj nevysporiadanie sa s uplatnenými odvolacími argumentmi odvolacím súdom. Z okolností preskúmvanej veci vyplýva, že odvolací súd verejne vyhlásil na odvolacom pojednávaní konanom 24. októbra 2019 rozsudok vo veci samej v mene Slovenskej republiky. Uvedené vyplýva z prepisu zvukového záznamu o pojednávaní z 24. októbra 2019 v časti od 00:56:01 do 00:56:33, s obsahom ktorého sa dovolací súd oboznámil. Opravným uznesením z 27. septembra 2022 sp. zn. 9Co/43/2017 odvolací súd uvedenú inu zrejmu nesprávnosť opravil v súlade s ustanoveniami § 378 ods. 1 v spojení s § 219 ods. 4 a § 224 CSP.

30. K namietanému nevysporiadaniu sa s popierajúcimi tvrdeniami dovolateľov odvolacím súdom dovolací súd uvádza, že odôvodnenie uvedené v bodoch 10. až 26. spĺňa náležitosti odôvodnenia rozhodnutia vyplývajúce z ustanovení § 220 ods. 2 CSP a § 393 ods. 2 CSP, lebo zodpovedá základnej (formálnej) štruktúre odôvodnenia rozhodnutia. Súslednosti jednotlivých častí odôvodnenia a ich obsahové (materiálne) náplne zakladajú súhrnne ich zrozumiteľnosť aj všeobecnú interpretačnú presvedčivosť. Z odôvodnenia rozsudku vyplýva vzťah medzi skutkovými zisteniami aj úvahami pri hodnotení dôkazov na jednej strane a právnymi závermi na strane druhej. V hodnotení skutkových zistení neabsentuje žiadna relevantná skutočnosť alebo okolnosť. Argumentácia odvolacieho súdu je koherentná a jeho rozhodnutie konzistentné, logické a presvedčivé, premisy v ňom zvolené aj závery, ku ktorým na ich základe dospel, sú prijateľné pre právnickú aj laickú verejnosť.

31. Z ustálenej rozhodovacej praxe najvyššieho súdu vyplýva, že prípadný nedostatok riadneho odôvodnenia dovolaním napadnutého rozhodnutia, nedostatočne zistený skutkový stav alebo nesprávne právne posúdenie veci v zásade nezakladá vadu konania podľa § 420 písm. f/ CSP. Do úvahy preto neprichádza ani relevantnosť námietky, že odvolací súd nedostatočným odôvodnením rozhodnutia dovolateľom znemožnil, aby uskutočňovali im patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu ich práva na spravodlivý proces. V tejto súvislosti považuje dovolací súd za potrebné poznamenať, že odvolací súd v odôvodnení svojho rozhodnutia nemusí dať odpoveď na všetky odvolacie námietky uvedené v odvolaní, ale len na tie, ktoré majú pre rozhodnutie o odvolaní podstatný význam, ktoré zostali sporné, alebo na ktoré považuje odvolací súd za nevyhnutné dať odpoveď z hľadiska doplnenia dôvodov rozhodnutia súdu prvej inštancie (II. ÚS 78/05). Ako vyplýva aj z judikatúry ústavného súdu iba skutočnosť, že dovolateľ sa s právnym názorom odvolacieho súdu nestotožňuje, nemôže viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti jeho rozhodnutia (I. ÚS 188/06).

Súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a právnym názorom účastníka konania, je však povinný na zákonom predpokladané a umožnené procesné úkony účastníka primeraným, zrozumiteľným a ústavne akceptovateľným spôsobom reagovať v súlade s platným procesným právom (II. ÚS 675/2014, IV. ÚS 252/04, IV. ÚS 329/04, III. ÚS 32/07). Věcná spojitost' odôvodnenia rozhodnutia s princípom práva na spravodlivý proces garantuje každému účastníkovi konania, že vydaný rozsudok musí spĺňať limity zrozumiteľného, určitého a logicky odôvodneného rozsudku.

32. Aj podľa judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva platí, že judikatúra síce nevyžaduje, aby na každý argument strany, (t. j. aj na taký, ktorý je pre rozhodnutie bezvýznamný), bola daná odpoveď v odôvodnení rozhodnutia; ak však ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď práve na tento argument (Ruiz Torija proti Španielsku z 9. decembra 1994, séria A, č. 303 - A, s. 12, § 29, Hiro Balani proti Španielsku z 9. decembra 1994, séria A, č. 303 - B, Georgiadis proti Grécku z 29. mája 1997, Higgins proti Francúzsku z 19. februára 1998). Za podstatný je potrebné považovať taký argument, ktorý je relevantný, teda má vecnú súvislosť s prejednávanou vecou a zároveň je takej povahy, že v prípade jeho preukázania (samostatne alebo v spojitosti s ostatnými okolnosťami) môže priniesť rozhodnutie priaznivejšie pre stranu sporu.

33. Napokon je žiadúce k vyššie uvedenému len dodať, že dovolanie nepredstavuje opravný prostriedok, ktorý by mal slúžiť na odstránenie nedostatkov pri ustálení skutkového stavu veci. Dovolací súd nemôže v dovolacom konaní formulovať nové skutkové závery a rovnako nie je oprávnený preskúmať správnosť a úplnosť skutkových zistení, už len z toho dôvodu, že nie je oprávnený prehodnocovať vykonané dôkazy, pretože (na rozdiel od súdu prvej inštancie a odvolacieho súdu) v dovolacom konaní nemá možnosť vykonávať dokazovanie. Dovoláním sa preto nemožno úspešne domáhať revízie skutkových zistení urobených súdmi nižšej inštancie, ani prieskumu nimi vykonaného dokazovania. Inými slovami, na hodnotenie skutkových okolností a zisťovanie skutkového stavu sú teda povolané súdy prvej inštancie a druhej inštancie ako skutkové súdy, a nie dovolací súd, ktorý je v zmysle § 442 CSP viazaný skutkovým stavom, tak ako ho zistil odvolací súd, a jeho prieskum skutkových zistení nespočíva v prehodnocovaní skutkového stavu, ale len v kontrole postupu súdu pri procese jeho zisťovania (I. ÚS 6/2018). V rámci tejto kontroly dovolací súd síce má možnosť vyhodnotiť a posúdiť, či konanie nie je postihnuté rôznymi závažnými deficitmi v dokazovaní (tzv. opomenutý dôkaz, deformovaný dôkaz, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a pod.) a či konajúcimi súdmi prijaté závery nie sú svojvoľné, neudržateľné alebo prijaté v zrejmom omyle, ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces, čím by mohlo dôjsť k vade zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f/ CSP. Vo vzťahu k tomu však potrebné je uviesť, že tieto vady v preskúmvanej veci dovolací súd nezistil, preto dovolanie v časti opierajúce sa o § 240 písm. f/ CSP nie je prípustné.

34. Podľa § 421 ods. 1 CSP dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a) pri riešení ktorej sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu, b) ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

35. Podľa § 432 CSP dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci. Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia.

36. Otázkou relevantnou podľa § 421 ods. 1 CSP môže byť len otázka právna (nie skutková). Môže ísť tak o otázku hmotnoprávnou, ako aj o otázku procesnoprávnou (ktorej riešenie záviselo na aplikácii a interpretácii procesných ustanovení). Na to, aby na základe dovolania podaného podľa uvedeného ustanovenia mohlo byť rozhodnutie odvolacieho súdu podrobené meritórnemu dovolaciemu prieskumu z hľadiska namietaného nesprávneho právneho posúdenia veci (§ 432 ods. 1 CSP), musia byť (najskôr) splnené predpoklady prípustnosti (vecnej prejednávateľnosti) dovolania, zodpovedajúce niektorému zo spôsobov riešenia tej právnej otázky, od vyriešenia ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu a tiež

podmienky dovolacieho konania, medzi ktoré okrem iného patrí riadne odôvodnenie dovolania prípustnými dovolacími dôvodmi a spôsobom vymedzeným v ustanoveniach § 431 až § 435 CSP (4Cdo 64/2018). K posúdeniu dôvodnosti dovolania a teda vecnej správnosti napadnutého rozhodnutia (či dovolateľom napadnuté rozhodnutie skutočne spočíva na nesprávnom právnom posúdení), môže dovolací súd pristúpiť len po prijatí záveru o prípustnosti dovolania.

37. Z hľadiska prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. a/ CSP má osobitný význam vzájomný vzťah medzi „právnou otázkou“ a „rozhodovacou praxou dovolacieho súdu“. Pre právnú otázku v zmysle § 421 ods. 1 písm. a/ CSP je charakteristický „odklon“ jej riešenia, ktoré zvolil odvolací súd, od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Ide teda o situáciu, v ktorej sa už rozhodovanie senátov dovolacieho súdu ustálilo na určitom riešení právnej otázky a odvolací súd sa svojím rozhodnutím odklonil od takto „ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu“ (R 83/2018).

38. Ustálená rozhodovacia prax dovolacieho súdu je vytváraná najvyššími súdnymi autoritami, ktorú vyjadrujú predovšetkým rozhodnutia a stanoviská najvyššieho súdu, ktoré sú (ako judikáty) publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky. Rozhodovanie v súlade s ustálenou súdnou praxou je naplnením princípov spravodlivého procesu, rovnosti, právnej istoty a legitímneho očakávania strán (čl. 2 ods. 1 a 2 a čl. 3 Základných princípov CSP). Do interpretovaného pojmu však možno zaradiť aj prax vyjadrenú opakovane vo viacerých nepublikovaných rozhodnutiach najvyššieho súdu, alebo dokonca aj v jednotlivom, dosiaľ nepublikovanom rozhodnutí, pokiaľ niektoré neskôr vydané nepublikované rozhodnutia najvyššieho súdu názory obsiahnuté v skoršom rozhodnutí nespochybnili, prípadne tieto názory akceptovali a z hľadiska vecného na ne nadviazali (3Cdo 158/2017, 4Cdo 95/2017, 5Cdo 87/2017, 6Cdo 21/2017 a 6Cdo 129/2017).

39. Do ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu treba zahrnúť aj naďalej použiteľné, legislatívnymi zmenami a neskoršou judikatúrou neprekonané civilné rozhodnutia a stanoviská publikované v Zbierkach súdnych rozhodnutí a stanovísk vydávaných Najvyššími súdmi ČSSR a ČSFR, ďalej v Bulletinu Najvyššieho súdu ČSR a vo Výbere rozhodnutí a stanovísk Najvyššieho súdu SSR a napokon aj rozhodnutia, stanoviská a správy o rozhodovaní súdov, ktoré boli uverejnené v Zborníkoch najvyšších súdov č. I., II. a IV. vydaných SEVT Praha v rokoch 1974, 1980 a 1986 (R 71/2018).

40. V rámci dovolacieho prieskumu skúmania procesnej prípustnosti dovolania v zmysle § 421 ods. 1 písm. a/ CSP a náležitého vymedzenia dovolacieho dôvodu v súlade s § 432 ods. 2 CSP, a to nesprávneho právneho posúdenia spočívajúceho v posúdení nastolenej otázky dobromyseľnosti žalovaných pri nadobúdaní sporných nehnuteľností od nevlastníka, v spojení s princípom všeobecnej spravodlivosti pri uprednostnení dobrej viery nadobúdateľov pred ochranou vlastníckeho práva pôvodných vlastníkov, dovolací súd predovšetkým podotýka, že otázky prípustnosti a dôvodnosti dovolania v tomto prípade majú povahu obrazných spojených nádob, tak ako je to pri dovolaniach podľa § 420 CSP. To znamená, že dovolanie je buď prípustné a dôvodné zároveň, alebo platí presný opak pri oboch parametroch (keďže v prípade podľa § 421 ods. 1 písm. a/ CSP je súčasťou skutkovej podstaty aj odklon, že jeho existencia a ten tu buď je alebo nie je a nemôže tak prísť k situácii, ktorej by pre účely prípustnosti na jeho existenciu bolo a pre účely dôvodnosti naopak nebolo usúdené, tu pozn. tiež 6Cdo 201/2018).

41. Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a na zistený skutkový stav aplikuje konkrétnu právnu normu. Nesprávnym právnym posúdením vecí je chybná aplikácia práva na zistený skutkový stav; dochádza k nej vtedy, ak súd nepoužil správny (náležitý) právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych záverov vyvodil nesprávne právne závery.

42. Z okolností preskúmvanej veci vyplýva, že odvolací súd po zrušení a vrátení vecí dovolacím súdom bol vysloveným právnym názorom uvedeným v uznesení dovolacieho súdu z 18. augusta 2016 sp. zn. 6Cdo 792/2015 (§ 455 CSP). Napokon aj ústavný súd sťažnosť žalobcov proti takémuto rozhodnutiu dovolacieho súdu odmietol a to uznesením č. k. III. ÚS 424/2018-40 z 13. novembra 2018 (v spise na

dnešnom č. I. 731a).

43. Viazanosť právnym názorom, vyjadreným v kasačnom rozhodnutí inštančne vyššieho súdu vyplýva zo zmyslu kasácie v právnom poriadku. Zároveň je vykonaním ústavného princípu práva na súdnu ochranu a spravodlivý proces, ktorého je integrálnou súčasťou. Závaznosť rozhodnutia súdu je jeho vlastnosť, v dôsledku ktorej má rozsudok účinky, ktoré založiť má. Právna teória i súdna prax rozoznávajú dva základné typy záväznosti rozhodnutí najvyššieho súdu, a to na jednej strane záväznosť precedenčnú alebo judikatórnu (v inej než prejednávanej skutkovo a právne obdobnej veci), na druhej strane záväznosť kasačnú alebo inštančnú (v tej istej priamo prejednávanej veci). Základným znakom precedenčnej záväznosti je, že presahuje judikátorne hranice tej-ktorej prejednávanej veci, má všeobecný význam a týka sa bližšie neurčeného okruhu skutkovo a právne obdobných prípadov. Pre precedenčnú záväznosť je typické aj to, že pri nej existuje možnosť súdu nižšej inštancie nepodriaďiť sa právnemu názoru vyššieho stupňa vtedy, keď reflektuje právne závery vyššieho súdu vyslovené v inej právnej veci. V takom prípade právny odklon náležite vysvetlí. Účinky kasačnej záväznosti sú však výrazne iné. Požiadavky reflektovania právneho názoru najvyššieho súdu zaujaté v tej istej právnej veci a vyjadrené v jeho zrušujúcom rozhodnutí sú pri následnom rozhodovaní odvolacieho súdu výrazne prísnejšie, než v prípade precedenčnej (judikátornej) záväznosti. Pre konanie po zrušení rozhodnutia dovolacím súdom platí bezvýnimčne zásada viazanosti a podriadenosti (odvolacieho alebo prvoinštančného súdu) právnym názorom vysloveným dovolacím súdom. Kasačná (inštančná) záväznosť môže byť reflektovaná len bezpodmienečným rešpektovaním rozhodnutia najvyššieho súdu. V konaní nasledujúcom po zrušujúcom rozhodnutí dovolacieho súdu nemá odvolací súd žiadny priestor pre úvahy, či bude alebo nebude rešpektovať právny názor najvyššieho súdu (R 76/2016).

44. V súvislosti s namietaným odklonom od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu pri riešení nastolenej otázky dovolateľa poukázali na rozhodnutia dovolacieho súdu sp. zn. 3Cdo 115/2016, 3Cdo 223/2016 a 6Cdo 71/2011, ako aj na nález ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 60/2018 z 22. mája 2018 týkajúci sa obmedzenej možnosti preukázania nedobromyseľnosti nadobúdateľov. Argumentovali tým, že nezákonným a neobvyklým spôsobom legalizácie princípu dobromyseľnosti, by sa opakovanými prevodmi vždy dosiahol stav, kedy dôjde k legalizácii nezákonného nadobudnutia veci. Výtikli odvolaciemu súdu, že opomenul zásadu „výnimočného“ použitia princípu dobromyseľnosti vtedy, ak nemožno poskytnúť ochranu obom ústavným princípom a nezohľadnil možnosť reparácie stavu u žalovaných a nemožnosť reparácie (žiadnej satisfakcie) žalobcov.

45. Princíp dobrej viery (bona fides) chrániaci účastníkov súkromnoprávných vzťahov je jedným z kľúčových princípov právnej istoty odvíjajúcej sa od princípu právneho štátu. Nadobúdateľovi vlastníckeho práva, pokiaľ toto právo nadobudol v dobrej viere, musí byť poskytovaná široká ochrana, pretože v opačnom prípade by si nikdy nemohol byť istý nadobudnutým vlastníctvom, čo by bolo v rozpore s poňatím materiálneho právneho štátu. Vo všeobecnosti v zmysle judikatúry ústavného súdu platí, že poskytnutie prednosti jednej z obidvoch požiadaviek však musí vychádzať zo starostlivého skúmania individuálnych okolností každého prípadu a s ohľadom na zásadu nemo plus iuris ad alium transfere potest quam ipse habet, a náležitým a prísnyim hodnotením dobrej viery nadobúdateľa vlastníckeho práva. V prípade, ak nie je možné zachovať maximum z obidvoch princípov, potom je treba dať prednosť tomu riešeniu, ktorému svedčí ďalší princíp či všeobecne uznávaná predstava spravodlivosti (I. ÚS 460/2017).

46. Skutočnosť, či je držiteľ dobromyseľný je potrebné hodnotiť vždy objektívne. Rozhodujúce je, či držiteľ pri normálnej opatrnosti, ktorú možno so zreteľom na okolnosti konkrétneho prípadu rozumne požadovať od každého subjektu, mal, resp. mohol mať, alebo nemal, prípadne nemohol mať pochybnosti o tom, že mu vec patrí. Dobromyseľnosť je teda presvedčenie nadobúdateľa, že nekoná bezprávne, keď si prisvojuje určitú vec. Ide o psychický stav, o vnútorné presvedčenie subjektu, ktoré samo osebe nemôže byť predmetom dokazovania. Predmetom dokazovania môžu byť skutočnosti vonkajšieho sveta, prostredníctvom ktorých sa vnútorné presvedčenie prejavuje navonok, teda okolnosti, z ktorých možno vyvodiť presvedčenie nadobúdateľa, že vec mu patrí (V 5/1989).

47. V súvislosti s posúdením nastolenej otázky vymedzenej v bode 40. tohto odôvodnenia dovolací súd považuje potrebné zdôrazniť, že z rozhodovacej praxe dovolacieho súdu vyplýva, že existujú rozhodnutia zotrvávajúce na zachovaní zásady *nemo plus iuris ad alium transfere potest quam ipse habet*, ako napríklad rozhodnutia sp. zn. 1Cdo 146/2012, 2MCdo 20/2011, 3Cdo 144/2010, 5MCdo 12/2011 a 7Cdo 139/2019, 3Cdo 307/2013 a to väčšinou s odôvodnením, že súčasne platný právny poriadok priznáva ochranu dobromyseľnému držiteľovi v právnom inštitúte vydržania, ktorý umožňuje oprávnenému (dobromyseľnému) držiteľovi nadobudnúť vlastnícke právo iba pri súčasnom splnení podmienky nerušeného uplynutia vydržacej doby. Za iných podmienok nemožno priznať dobromyseľnému držiteľovi nadobudnutie vlastníckeho práva.

48. Do tejto skupiny patrí i rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 3Cdo 223/2016 z 26. januára 2017, na ktoré poukázali dovolatelia, v ktorom bol vyslovený názor, že „prijatie právneho názoru, v zmysle ktorého pri nadobúdaní vlastníckeho práva prevádzanej nehnuteľnosti má právotvorný účinok sama dobrá viera (bez ohľadu na dĺžku doby, po ktorú trvala) nadobúdateľa v to, že kupuje od vlastníka a že zápis vlastníctva v katastri nehnuteľnosti zodpovedá právnemu stavu, by viedlo k obsoletnosti (nepoužitelnosti, nepotrebnosti, zbytočnosti) tých ustanovení právneho poriadku Slovenskej republiky o vydržaní, ktoré právnú relevanciu priznávajú (až) dobrej viere pretrvávajúcej po stanovenú (vydržaciú) dobu. Tento názor bez adekvátneho legislatívneho podkladu, na nevyhnutnosť ktorého poukazuje aj odborná právnická literatúra, by negoval dosiaľ platnú a účinnú hmotnoprávnú úpravu a bez ďalšieho by povyšoval dobrú vieru (dobromyseľnosť) nadobúdateľa nad už spomenutú zásadu *nemo plus iuris ad alium transfere potest quam ipse habet*. Práve so zreteľom na princíp právnej istoty a predvídateľnosti rozhodovania súdov by k zmene náhľadu na tak významnú zásadu súkromného práva nemalo dôjsť bez primeraného legislatívneho vyjadrenia, teda len na základe „nového“ (opačného) výkladu doterajších ustanovení právneho poriadku, ktorý by podal súd v niektorej individuálnej veci. K odlišným záverom nevedie *de lege lata* ani zásada hodnovernosti (materiálnej publicity) katastra nehnuteľností, ktorá má za cieľ zabezpečiť čo najväčšiu istotu v právnych vzťahoch k nehnuteľnostiam. Zásada vyjadrená v § 70 katastrálneho zákona, predstavuje právnú domnienku, ktorá chráni dôveru každého v správnosť údajov katastra. Je však vyvrátená, t. j. údaje prestanú byť hodnoverné a záväzné, ak sa preukáže opak (4Cdo 100/2012). V prípade, keď zápis v katastri nehnuteľností nezodpovedá skutočnosti, má právny stav prevahu, i napriek (prípadnej) dobrej viere osoby zapísanej ako vlastníak nad evidovaným stavom“.

49. Rovnako najvyšší súd vychádzal z nemožnosti prelomenia vyššie uvedenej zásady aj v rozhodnutí sp. zn. 3Cdo 115/2016 z 28. júna 2017, v ktorom okrem iného uviedol, že „Občiansky zákonník *de lege lata* možnosť dobromyseľného nadobudnutia vlastníctva od nevlastníka neupravuje ako pravidlo, ale len ako výnimku z pravidla. Aj z hľadiska predvídateľnosti rozhodovania súdnej moci je preto potrebné odmietnuť možnosť nadobudnúť vlastnícke právo od nevlastníka len na základe princípu ochrany dobrej viery aj v iných prípadoch ako tých, ktoré Občiansky zákonník výslovne upravuje“ (Števec M., Dulak A., Bajánková J., Fečík M., Sedlačko F., Tomašovič M., a kol., Občiansky zákonník II. § 451-880. 2. vydanie. Komentár. Praha: C. H. Beck, 2015, s. 2087).

50. V rozhodnutí najvyššieho súdu sp. zn. 6Cdo 71/2011 z 27. februára 2013, na ktoré dovolatelia taktiež poukázali, však dovolací súd pripustil, že za výnimočných okolností ochranu skutočného vlastníka, zaručovanú zásadou *nemo plus iuris ad alium transfere potest quam ipse habet* možno prelomiť ochranou dobrej viery nadobúdateľa. O dobrú vieru ide vtedy, ak nadobúdateľ nehnuteľnosti ani pri vynaložení potrebnej opatrnosti, ktorú možno od neho s ohľadom na okolnosti a povahu prípadu požadovať, nemal, prípadne nemohol mať (z hľadiska kritéria priemerne obozretného jedinca) dôvodné pochybnosti o tom, že v skutočnosti subjektu, ktorý je ako nositeľ určitého práva zapísaný v katastri (evidencii) nehnuteľností, takéto právo nesvedčí“.

51. Do skupiny rozhodnutí, ktoré pripúšťali prelomenie zásady *nemo plus iuris ad alium transfere potest quam ipse habet* resp. priamo konštatovali možnosť nadobudnutia vlastníckeho práva resp. iného vecného práva s odkazom na princíp *bona fides* jeho nadobúdateľa patria napríklad rozhodnutia sp. zn. 1Cdo 160/2018, 2Cdo 231/2018, 2Cdo 102/2017, 4Cdo 95/2019, 4Cdo 142/2019, 4Cdo 28/2000 a dokonca aj 6Cdo 792/2015 (týkajúce sa danej veci).

52. V preskúmvanej veci odvolací súd správne posúdil existenciu individuálnych a výnimočných okolností na strane dobromyseľných nadobúdateľov (žalovaných) a v súlade s judikatúrou ústavného súdu (I. ÚS 549/2015, I. ÚS 151/2016, I. ÚS 460/2017, I. ÚS 458/2021). Dospel teda k záveru, že pri zachovaní princípu všeobecnej spravodlivosti, keď je nutné zvažovať všeobecné súvislosti tohto typu kolízie základných práv, ako aj individuálne okolnosti posudzovanej veci, má vyššie riziko niest' nedbalý vlastník s jeho povinnosťou *vigilantibus iura scripta sunt* (práva patria bdelým) než nadobúdateľ v dobrej viere. V danom prípade aj najvyšší súd reflektoval na precedenčnú judikatúru ústavného súdu, čo znamenalo rozhodnúť v súlade s prezentovanými ústavnými princípmi ohľadne záveru, že podľa súčasnej právnej úpravy je možné nadobudnúť vlastnícke právo k nehnuteľnosti evidovanej v katastri nehnuteľnosti aj od nevlastníka, a to na základe dobrej viery nadobúdateľa v úkony prevodcu, zápis do katastra nehnuteľností, ako aj právny dôsledok aplikácie princípu právnej istoty, dôvery v akty štátu a ochrany nadobudnutých práv a majetku v zmysle čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru (rozsudok najvyššieho súdu z 29. apríla 2020 sp. zn. 4Cdo 142/2019, nález ústavného súdu z 24. augusta 2022 sp. zn. I. ÚS 458/2021).

53. Rovnako aj z judikatúry ESHP, ktorá je tiež pre všeobecné súdy právne záväzná, vyplýva, že poskytuje súdnu ochranu dobromyseľnému nadobúdateľovi vlastníckeho práva aj pred pôvodným vlastníkom v prípade porušenia práva pokojného užívania majetku zaručeného čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru nadobudnutého na základe dobrej viery od nevlastníka, napr. rozhodnutia vo veci Gladysheva proti Ruskej federácii zo 6. decembra 2011 (sťažnosť č. 7097/10), Beyeler proti Taliansku, rozsudok veľkého senátu z 28. mája 2002 (sťažnosť č. 33202/96), Moskal proti Poľsku, rozsudok z 15. septembra 2009 (sťažnosť č. 10373/05), Öneriildiz proti Turecku, rozsudok z 30. novembra 2009 (sťažnosť č. 48939/99), Žáková proti Českej republike, rozsudok z 3. októbra 2013 (sťažnosť č. 2000/09).

54. Vzhľadom na vyššie uvedené dovolací súd uzatvára, že i napriek všeobecnej zásade o nemožnosti prelomenia zásady *nemo plus iuris ad alium transfere potest quam ipse habet* v prospech dobromyseľného nadobúdateľa, v danom prípade posúdenie individuálnych skutkových okolností odvolacím súdom, uvedených v bode 25. až 27. odôvodnenia, odôvodňovalo výnimočné poskytnutie súdnej ochrany dobromyseľným nadobúdateľom vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam, pri rešpektovaní princípu proporcionality, ktorý vyžaduje, aby zásahy do základného práva na legitímne očakávanie boli minimalizované na čo najnižšiu možnú mieru. V rámci tzv. kritéria porovnávania závažnosti oboch v kolízii stojacich základných práv odvolací súd správne zohľadnil a vyhodnotil výnimočné skutkové okolnosti v danej veci. Nemožno preto konštatovať, že pri posúdení nastolenej otázky prelomenia zásady *nemo plus iuris ad alium transfere potest quam ipse habet* v prospech dobromyseľnosti nadobúdateľov vlastníckeho práva došlo k odklonu od rozhodovacej praxe dovolacieho súdu v zmysle § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, lebo princípu všeobecnej spravodlivosti zodpovedala aplikácia výnimočnosti použitia princípu dobromyseľnosti v prospech žalovaných, a na druhej strane posúdenie tejto výnimočnosti nemôže byť rovnaké v skutkovo odlišných prípadoch, na ktorú odlišnosť dovolací súd poukázal v bodoch 48. až 50. Žalovaní ani pri vynaložení potrebnej opatrnosti nemohli mať, ani nemali dôvodné pochybnosti o tom, že v skutočnosti štátu, ktorý bol ako nositeľ vlastníckeho práva zapísaný v katastri nehnuteľností, takéto právo nesvedčilo, t. j., že ich dobrá viera nie je spochybniteľná. Ako vyplýva z nálezu ústavného súdu zo 16. marca 2016 sp. zn. I. ÚS 549/2015 „právo neexistuje preto, aby nerozumné a nespravodlivé dôsledky legitimizovalo, ale preto, aby prinášalo racionálne a spravodlivé usporiadanie vzťahov medzi jednotlivcami“. S aplikáciou princípu všeobecnej spravodlivosti ako korektívu neprimeranej prístnosti písaného práva odvolacím súdom v prospech dobromyseľných nadobúdateľov vlastníckeho práva sa dovolací súd v celom rozsahu stotožnil. Na záver v tejto časti je žiadúce poznamenať, že o odklon, tak ako ho má na mysli § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, v tomto prípade nemohlo ísť aj preto, že tu nešlo o stav vedomého alebo nevedomého stretu názoru vysloveného odvolacím súdom s ustálenou judikatúrou súdu dovolacieho, ale o praktický dôsledok už vyššie priblíženej kasačnej závažnosti skoršieho rozhodnutia dovolacieho súdu v tejto konkrétnej veci.

55. V súvislosti s uplatneným dovolacím dôvodom v zmysle § 421 ods. 1 písm. c/ CSP z hľadiska

vymedzenia právnej otázky, ktorá dovolacím súdom posudzovaná rozdielne, musí spĺňať určité charakteristické znaky. Predovšetkým aj tu musí ísť o otázku právnu (teda nie o skutkovú otázku). Zo zákonodarcom zvolenej formulácie tohto ustanovenia vyplýva, že otázkou riešenou odvolacím súdom sa rozumie otázka hmotnoprávna, ako aj otázka procesnoprávna. Osobitne významným znakom otázky relevantnej v zmysle § 421 ods. 1 písm. c/ CSP je jej zásadný právny význam, ktorý je daný nielen pre tú ktorú právnu vec, ale vymedzená otázka je významná aj zo širších hľadísk, najmä z hľadiska celkovej rozhodovacej praxe všeobecných súdov Slovenskej republiky (1Cdo 132/2009, 2Cdo 71/2010, 3Cdo 51/2006, 4Cdo 151/1998, 5Cdo 1/2010, 7Cdo 117/2011). Jej význam je daný aj zámerom prispieť k prekonaniu „existujúcej“ rozdielnosti rozhodovania dovolacieho súdu.

56. Pri posudzovaní dobrej viery súd vyhodnocuje skutkové zistenia a následne v rámci právneho posúdenia o nich rozhoduje, či je možné z ich zhodnotenia vyvodiť záver o dobromyseľnosti nadobúdateľa, vrátane jeho dostatočnej obozretnosti pri nadobúdaní vlastníckeho práva nehnuteľností.

57. Z hľadiska skúmania, či otázka týkajúca sa prelomenia zásady *nemo plus iuris ad alium transfere potest quam ipse habet* v prospech dobromyseľnosti nadobúdateľov vlastníckeho práva, je v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu posudzovaná rozdielne nie je možné dospieť z dôvodu, že rozdielnosť nespočíva v nesprávnom právnom posúdení, ale vo vyhodnotení individuálnych konkrétnych a najmä rozdielných skutkových okolností tej ktorej veci. Napokon aj z rozhodnutí najvyššieho súdu, na ktoré dovolatelia poukázali (sp. zn. 3Cdo 223/2016, 3Cdo 115/2016) jednoznačne vyplýva rozdielnosť skutkových okolností týkajúcich sa posúdenia dobromyseľnosti nadobúdateľov súdmi, nie odlišnosť v ich právnom posúdení. V rozhodnutí sp. zn. 6Cdo 71/2018 však dovolací súd pripustil možnosť skúmania existencie výnimočných okolností, ktoré môžu v konkrétnom prípade byť dôvodom na ustúpenie od prísneho zotrvávania na vyššie uvedenom princípe. Súčasťou princípu materiálneho právneho štátu je nielen možnosť, ale aj povinnosť vykladať právne normy ústavne súladným spôsobom s prihliadnutím na princíp elementárnej spravodlivosti (I. ÚS 510/2016).

58. K otázke možnosti súbežného uplatnenia prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. a/ a písm. c/ CSP najvyšší súd napokon uvádza, že uplatnenie obidvoch dovolacích dôvodov naraz sa bez ďalšieho z logiky veci vylučuje, lebo odvolací súd sa nemôže odkloniť od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu za súčasnej existencie stavu, keď rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu je (ešte stále) rozhodovaná rozdielne (viď napr. uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. 6Cdo 27/2017, 6Cdo 129/2017). Z tohto dôvodu prípustnosť dovolania v zmysle § 421 ods. 1 písm. c/ CSP nie je daná (vôbec).

59. Vzhľadom na vyššie uvedené dôvody dovolací súd odmietol dovolanie v súlade s ustanovením § 447 písm. c/ CSP, lebo smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému nie dovolanie prípustné.

60. O nároku na náhradu trov dovolacieho konania dovolací súd rozhodol v súlade s § 453 ods. 3 v spojení s § 262 ods. 1 CSP a zásadou úspechu žalovaných v dovolacom konaní, ktorým priznal nárok na náhradu trov dovolacieho konania v súlade s § 255 ods. 1 CSP. O výške náhrady rozhodne súd prvej inštancie (§ 262 ods. 2 CSP).

61. Rozhodnutie bolo prijaté senátom najvyššieho súdu pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.